

Socialstyrelsen

Förslag till nationell strategi inom området sällsynta hälsotillstånd

(13995/2024)

Allmänna synpunkter

Som anges i rapporten finns det många ovanliga diagnoser vilket innebär att det är många individer som lever med ett ovanligt hälsotillstånd. Försäkringskassan möter dessa individer när de söker olika ersättningar. Inom sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning kan tillståndet innebära en ökad skörhet för arbetsförmåga. Inom arbetslivsinriktad rehabilitering behöver hänsyn tas till individens specifika funktionsnedsättningar. Personer med flerfunktionsnedsättning (både fysisk och kognitiv funktionsnedsättning) är ofta berättigade till olika typer av ersättningar från Försäkringskassan genom hela livet, exempelvis tillfällig föräldrapenning, omvårdnadsbidrag, assistansersättning och bilstöd.

I Försäkringskassans möte med medborgarna ser Försäkringskassan en rad svårigheter för gruppen med ovanliga hälsotillstånd. Försäkringskassan är för att kunna fatta korrekta beslut beroende av medicinsk information från vården som beskriver individens ofta komplexa funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar som ofta spänner över flera olika medicinska specialiteters områden. Inom barn- och ungdomsvård finns en sammanhållen och strukturerad vård där intygsskrivning och informationsutbyte mellan vården och Försäkringskassan fungerar relativt väl. På vuxensidan ser Försäkringskassan just de svårigheter som beskrivs i rapporten. Bristerna i sammanhållen vård och oklar ansvarsfördelning gör att det ofta är svårt för en individ att veta vilken läkare i vården som kan skriva intyg och utlåtanden. Ofta har ingen läkare ett ansvar för att ha en samlad överblick över individens totala svårigheter och därigenom inte heller goda förutsättningar för intygsskrivning. Det är även svårt för Försäkringskassan att kunna få in kompletterande information då intyg ofta skrivs av individens allmänläkare som ibland inte har träffat individen före tillfället då intyget utfärdades. Problemen med intyg har lyfts inom både programområdet för sällsynta hälsotillstånd och programområdet rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin.

Försäkringskassan är positiv till förslaget om en nationell strategi inom området sällsynta hälsotillstånd. Försäkringskassan ser att insatserna för att stärka vården och förtydliga ansvarsfördelning även skulle få positiva effekter för Försäkringskassan genom ett förbättrat informationsutbyte med vården.

Specifika synpunkter

Fokusområde 2 Samordnade vårdkontakter

I en samordnad vård med en tydlig fast vårdkontakt behöver även ansvaret för intygsskrivning förtydligas. Extra tid för inhämtning av kunskap om patienten behövs både för att ge en god vård och uppföljning men också för att skriva ett heltäckande intyg. Försäkringskassan möter individer som beskriver hur de idag möter vårdgivare som hänvisar till varandra gällande intygsskrivning.

I rapporten redogörs för behovet av samordning inom vården och mellan vården, kommuner och myndigheter som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Man nämner dock inte metoden samordnad individuell plan (SIP). SIP som metod har till uppgift att gå igenom problemområden och förtydliga ansvar för de olika problemen. Kommunen och Vården kan kalla till SIP och då även kalla bland annat Försäkringskassan och Arbetsförmedling m.fl. Försäkringskassan anser att man i förslaget bör lyfta fram SIP som metod för samordning.

Fokusområde 3 Kunskap om patientgruppen

Socialstyrelsens databas ovanliga hälsotillstånd är en mycket värdefull och uppskattad informationskälla för Försäkringskassans personal. Det försäkringsmedicinska beslutsstödet är idag inriktat mot sjukskrivningsprocessen. Att skriva intyg för personer med flerfunktionsnedsättning ställer särskilda krav på kompetens. Försäkringskassan ser positivt på förslaget att ta fram ett stöd gällande ovanliga hälsotillstånd med komplexa behov så att intyg inte enbart blir viktade utifrån läkarens egen specialitet. Försäkringskassan har sedan tidigare önskat texter rörande Intellectuell funktionsnedsättning och Autismspektrumstörning vilket är vanliga deldiagnoser för personer med sällsynta hälsotillstånd.

Uppföljning och utvärdering

I Förslag till uppföljning och utvärdering anges under processindikatorer att det kan handla om att följa upp "utfall av läkarintyg". Utfall kan misstolkas som uppföljning gällande rätten till ersättning. Försäkringskassan anser att man bör välja annan indikator som exempelvis intygs kvalitet eller liknande för att undvika missförstånd.

Synpunkt gällande eventuellt framtida kunskapscentrum

Försäkringskassan ser positivt på att Socialstyrelsen har huvudansvaret för ett framtida kompetenscentrum.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Leif Höök i närvaro av verksamhetsutvecklare Camilla Löfstedt, den senare som föredragande.

Leif Höök

Camilla Löfstedt